

4. Πρακτικές ενίσχυσης αντικτύπου

Στην ενότητα δίνονται βασικές πληροφορίες μεθοδολογίας αναγνώρισης και αποτύπωσης των εμπλεκόμενων μερών κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός διαχειριστικού σχεδίου δράσης. Ειδικότερα, παρουσιάζεται η πρακτική χαρτογράφησης των παικτών ανάλογα με την επιρροή και το ενδιαφέρον τους σε σχέση με τα σχεδιαζόμενα μέτρα. Αναφέρονται τρόποι ενίσχυσης μηχανισμών με έμφαση στην ενεργό εμπλοκή των τοπικών φορέων, προκειμένου για την επίτευξη των μέγιστων αποτελεσμάτων από την εφαρμοζόμενη πολιτική των μέτρων.

Εφαρμοσμένες διαχειριστικές δράσεις στην προστατευόμενη περιοχή του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου, αναλύονται ως παράδειγμα καλής πρακτικής.

Αποσκοπείται η ενίσχυση των ικανοτήτων στα αντικείμενα της ενότητας, των στελεχών των Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών που εμπλέκονται ήδη στη διαχείριση και προστασία των ειδών θαλασσιών χελωνών, καθώς και στην απόκτηση γνώσεων από άτομα που θα εμπλακούν σε έναν μελλοντικό χρόνο.

Εκπαιδευτικοί στόχοι

- Διευκρίνιση του ρόλου των ενδιαφερόμενων-εμπλεκόμενων μερών, στη διαχείριση και προστασία των ειδών
- Σχεδιασμός τρόπου αποτύπωσης των ενδιαφερόμενων-εμπλεκόμενων μερών σε μια δράση που αφορά στο περιβάλλον
- Ανάλυση επιτυχημένων παραδειγμάτων μέτρων διαχείρισης

Εισηγήτριες: κα Μπαζιώτη, κα Καραμπέρου

Χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων μερών και ο ρόλος τους στη διαχείριση και προστασία των ειδών

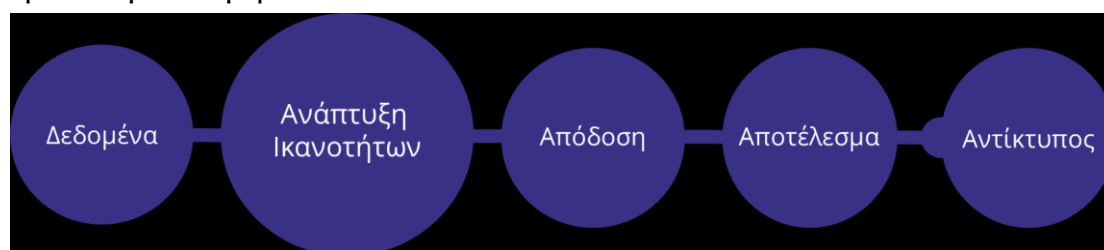
Η διαχείριση της βιοποικιλότητας και των Προστατευόμενων Περιοχών έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη συμμετοχή. Οι διαχειριστές της φύσης, ως υπεύθυνοι για τη διατήρηση προστατευόμενων ειδών, καλούνται να επιτύχουν τον μεγαλύτερο δυνατό θετικό αντίκτυπο, με την πιο στρατηγική χρήση των πόρων, αναγνωρίζοντας τα εμπλεκόμενα μέρη και το ρόλο αυτών στη διαχείριση και την προστασία της βιοποικιλότητας. Η αποτελεσματική

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

διαχείριση της βιοποικιλότητας προϋποθέτει την εύρεση της σωστής ισορροπίας λύσεων, αξιοποιώντας την επιστήμη, την πολιτική, την εκπαίδευση και την επικοινωνία, εφαρμόζοντας εργαλεία χαρτογράφησης των εμπλεκόμενων μερών.

Διάγραμμα ροής της ενίσχυσης του αντικτύπου (Πηγή Εικόνας: Τροπ. από EC, 2011).

Μεγάλο μέρος της μελέτης που πραγματοποιείται από τα Πανεπιστήμια και τα Ερευνητικά Ιδρύματα, για το περιβάλλον, τείνει να εδράζεται στις φυσικές και βιολογικές επιστήμες και να καθοδηγείται από την τεχνολογία, αλλά οι νέες προσεγγίσεις για την αειφορία εξετάζουν επίσης το ρόλο των ανθρώπινων σχέσεων ως κρίσιμου παράγοντα για την επίτευξη των στόχων της περιβαλλοντικής αειφορίας (Stocker & Kennedy, 2009).

Πριν την έναρξη σχεδιασμού και εφαρμογής διαχειριστικών μέτρων που αφορούν στο περιβάλλον, θα πρέπει να γνωρίζουμε πως τα περισσότερα προβλήματα προκαλούνται από ένα σύνολο εμπλεκόμενων και παραγόντων, με τον άνθρωπο να κατέχει την πρώτη θέση. Κρίνεται λοιπόν σκόπιμο, να εντοπίσουμε το κοινό το οποίο εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με τα υπό διαμόρφωση μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη και τους περιορισμούς που αναδύονται κάθε φορά, προκειμένου να αποφασίσουμε τι μπορούμε πραγματικά να υλοποιήσουμε και τον τρόπο που θα το επιτύχουμε. Η πρακτική αυτή θα οδηγήσει στην αποδοχή των μέτρων από την κοινωνία, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Αρχικά θα πρέπει να ορίσουμε ποια είναι τα εμπλεκόμενα μέρη. Εμπλεκόμενα ή ενδιαφερόμενα μέρη, ορίζονται ως οι άνθρωποι και οι οργανισμοί που εμπλέκονται ή επηρεάζονται από ορισμένες δράσεις ή πολιτικές και μπορούν ή θα πρέπει να συμπεριληφθούν άμεσα ή έμμεσα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Αυτοί αποτελούν ένα απαραίτητο συστατικό του οικοσυστήματος και δεν μπορούμε να τους δούμε αποσπασματικά αλλά ως μέρος ενός περίπλοκου κοινωνικοοικονομικού συστήματος.

Κάθε ένα από αυτά τα μέρη, έχει διαφορετικές προτεραιότητες με αποτέλεσμα να διαμορφώνει μια διαφορετική στάση απέναντι στις διαμορφούμενες πολιτικές, στις διαχειριστικές δράσεις καθώς και στην εφαρμογή τους.

Καθορίζοντας το εύρος των εμπλεκόμενων ομάδων απαντάμε σε ερωτήματα που αφορούν στο ρόλο τους στη διαχείριση των φυσικών πόρων και στο

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

δικαιώματά τους στην πρόσβαση σε αυτούς, στην υφιστάμενη ή πιθανή επίπτωση των δραστηριοτήτων τους επί των φυσικών πόρων, στην οικονομική και κοινωνική εξάρτηση τους από τους φυσικούς πόρους, στα υφιστάμενα δικαιώματα τους επί της γης, στις ιστορικές και πολιτιστικές τους σχέσεις με τους φυσικούς πόρους, στις πιθανές απώλειες από την εφαρμογή μέτρων διαχείρισης στην περιοχή, στη συμβατότητα των ενδιαφερόντων και των στόχων των δραστηριοτήτων τους με τις εθνικές πολιτικές και τις πολιτικές διατήρησης και ανάπτυξης.

Αναλύοντας την επιρροή και το ενδιαφέρον τους στο διαχειριστικό πλαίσιο είμαστε σε θέση να επιλέξουμε την κατάλληλη δυνατή στρατηγική προσέγγισης.

Ο εντοπισμός τους γίνεται με κριτήρια τα οποία σχετίζονται με (1) δικαιώματα, ανθρώπινα και σε αποσπώμενους πόρους και ιδιοκτησία γης, (2) ρόλους ή ευθύνες στο σχεδιασμό και την εκτέλεση του έργου και (3) κινδύνους, υφιστάμενους ή πιθανούς που σχετίζονται με ένα έργο όπως η απώλεια φήμης, η οικονομική απώλεια, η απώλεια πολιτιστικής ακεραιότητας.

Αφού εντοπίσουμε τα ενδιαφερόμενα μέρη, συλλέγουμε δεδομένα για το καθένα από αυτά, που αφορούν στο ενδιαφέρον που προσδιορίζει τη συμμετοχή τους και στο επίπεδο της υποστήριξης ή της αντιπαράθεσης τους σε σχέση με την υλοποίηση της πολιτικής ή των διαχειριστικών δράσεων. Με βάση τα στοιχεία αυτά αποτυπώνουμε τις απόψεις μας για τις πιθανές στρατηγικές που μπορούμε να εφαρμόσουμε προκειμένου να επιτύχουμε έναν υψηλότερο βαθμό συμφωνίας ή να καταφέρουμε να μειώσουμε τις αντιπαράθεσεις μεταξύ των εμπλεκομένων.

Σε ό,τι αφορά στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, η συμμετοχή τους είναι απαραίτητη καθώς είναι αυτοί που παίρνουν αποφάσεις και νομοθετούν. Κατά την προσέγγισή τους, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η συνθήκη «όσο ανεβαίνουμε επίπεδο, τόσο δυσχεραίνει η εμπλοκή τους».

Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων μερών είναι η ενσωμάτωσή τους στη διαδικασία σχεδιασμού μιας πρωτοβουλίας, η παροχή έγκαιρης ανατροφοδότησης, η διασφάλιση συναίνεσης προτού τεθεί σε ισχύ ένας νέος κανόνας, σχέδιο ή απόφαση και η διασφάλιση εν τέλει, μιας αρμονικότερης διαδικασίας, με την αποφυγή περιπτώσεων συγκρούσεων, μέσα από συνθήκες που προάγουν τη δημοκρατία, την ισότητα και την περιβαλλοντική δικαιοσύνη.

Στο διαμορφούμενο αυτό πλαίσιο της ενεργού συμμετοχής της κοινότητας, περικλείονται και οι πρωτοβουλίες οι προερχόμενες από την τοπική κοινωνία οι οποίες έχουν αναδειχθεί σε ισχυρούς μοχλούς αλλαγής του τρόπου προστασίας του τοπικού περιβάλλοντος τα τελευταία χρόνια (DeFilippis, Saegert & Lara, 2019). Οι πρωτοβουλίες αυτές συγκέντρωσαν αυξανόμενη προσοχή και αναγνώριση για τον ρόλο τους στην αντιμετώπιση των

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

περιβαλλοντικών προκλήσεων σε τοπικό επίπεδο. Με την ενδυνάμωση των κοινοτήτων στην ανάληψη ευθύνης για την περιβαλλοντική τους ευημερία, δημιουργείται η δυναμική για την εφαρμογή μόνιμων και βιώσιμων αποτελεσμάτων.

Συζήτηση και προτάσεις των άμεσα εμπλεκόμενων στη διαχείριση και προστασία των θαλάσσιων χελωνών

Στο Έργο Life MareNatura, προβλέπεται η ενεργός εμπλοκή σημαντικού αριθμού stakeholders σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο ώστε να εξασφαλιστεί η διάχυση και αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων του στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων.

Στο πλαίσιο έμπρακτης εφαρμογής της μεθοδολογίας ενεργού συμμετοχής και ανταλλαγής απόψεων των άμεσα εμπλεκόμενων με τη διαχείριση και προστασία των θαλάσσιων χελωνών, κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου, πραγματοποιήθηκαν δύο συζητήσεις. Σε αυτές έγινε καταγραφή της εμπειρίας και των προτάσεων των Προϊσταμένων τεσσάρων (4) Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, αναφορικά με τις απειλές και τους Ειδικούς Στόχους Διατήρησης που λαμβάνουν ή που θα πρέπει να ληφθούν προκειμένου για την προστασία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, στην περιοχή αρμοδιότητας των Μονάδων τους (Μ.Δ. 23 Εθνικού Πάρκου Στροφυλιάς και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Πελοποννήσου, Μ.Δ. 24 Προστατευόμενων Περιοχών Νότιας Πελοποννήσου, Μ.Δ. 11 Εθνικών Πάρκων Ζακύνθου, Αίνου και Προστατευόμενων Περιοχών Ιονίων Νήσων, Μ.Δ. 9 Εθνικού Πάρκου Σποράδων).

Η συζήτηση ανέδειξε ποικίλα αίτια απειλών, καθώς και προτεινόμενων μέτρων μετριασμού τους. Επίσης καταγράφηκαν διάφορες προτάσεις για ενέργειες στο μέλλον.

Παρουσιάσεις (PPTs)

1. Συμμετοχή εμπλεκόμενων μερών – Stakeholders engagement
2. Εθνικό Πάρκο Στροφυλιάς και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Πελοποννήσου -Παρουσίαση Διαχειριστικών Δράσεων

Για περισσότερες πληροφορίες

Braus, J. (2011). Tools of engagement: A toolkit for engaging people in conservation. NAAEE/Audubon. Retrieved from https://cdn.naaee.org/sites/default/files/eepr/resource/files/tools_ofengagement.pdf

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

- EU (2011). ToolKit for Capacity Development. Office for Official Publications of the European Communities. doi:10.2783/59212
- FAO (2009). Enhancing stakeholder participation in national forest programmes: Tools for practitioners Internet resource. <https://www.fao.org/4/i1858e/i1858e00.pdf>
- Life Euroturtles (2021). Collective actions for improving the conservation status of the EU sea turtle populations AFTER-LIFE PLAN LIFE15-NAT/HR/000997. https://www.euroturtles.eu/wp-content/uploads/2022/03/Euroturtles-AFTER_LIFE-PLAN.pdf
- ENI CBCMED (2022). Mediterranean Biodiversity Protection tools catalogue Streamlining management efforts in protected areas for better nature conservation in the Mediterranean. https://www.enicbcmmed.eu/sites/default/files/2022-12/MBPC_ENSERES_Tools_Catalogue_EN.pdf
- Plastic Buster MPAs (2021). Workshop “From marine litter field data and knowledge to collective actions”. <https://plasticbustersmpas.interreg-med.eu/no-cache/news-events/news/detail/actualites/from-marine-litter-field-data-and-knowledge-to-collective-actions-mpa-managers-and-other-stakeholders/>
- PERSEUS (2012). Policy-oriented marine Environmental Research in the Southern European Seas. http://www.perseus-net.eu/assets/media/PDF/deliverables/6782.3_Final.pdf
- Vlachogianni, Th., Paliogiannis, Ch., Cerrano, C., Barazzetta, F., Ojea, E., Azzurro, E., Di Franco, A., Garrabou, J., (2022). Joint Plan for Climate Change Adaptation in Mediterranean MPAs: methodological approach & priority actions. Deliverable 3.7.8. The Interreg Med MPA Engage Project & MIO-ECSDE https://mio-ecsde.org/wp-content/uploads/2022/09/D.3.7.8_Joint-Climate-Change-Adaptation-Plan.pdf
- G. Borrini-Feyerabend (1996) Collaborative management of protected areas. Tailoring the approach to the context, IUCN
- Donna Vogler, Suzanne Macey, and Amanda Sigouin A. 2017, Stakeholder Analysis in Environmental and Conservation Planning

Τεστάρετε τις γνώσεις σας στην ενότητα «Πρακτικές ενίσχυσης αντικτύπου»

Ως εμπλεκόμενα μέρη – Stakeholders, ορίζονται:

άνθρωποι που εμπλέκονται ή επηρεάζονται από ορισμένες δράσεις και πρέπει να συμπεριληφθούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων
 οργανισμοί που εμπλέκονται ή επηρεάζονται από ορισμένες δράσεις και πρέπει να συμπεριληφθούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων
 όλοι οι παραπάνω

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Για την ορθή χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων μερών σε μια δράση διαχείρισης αξιοποιούμε την:

εκπαίδευση
πολιτική
επιστήμη
επικοινωνία
όλα τα παραπάνω
τίποτα από τα παραπάνω

Η ανάλυση και ο εντοπισμός των εμπλεκόμενων μερών βασίζονται σε κριτήρια με βάση:

δικαιώματα
ρόλους ή ευθύνες
υφιστάμενους ή πιθανούς κινδύνους
όλα τα παραπάνω
τίποτα από τα παραπάνω

Τα περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα προκαλούνται από:

έναν μεμονωμένο παράγοντα
ένα σύμπλεγμα παραγόντων

Η πρακτική του «πράσινου ξεπλύματος» χρησιμοποιείται μόνο στα υψηλά επίπεδα των stakeholders:

σωστό
λάθος

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

